Vietnamese - Number 07a
September 2018

Bệnh Dại
Rabies

Bệnh dại là gì?

Bệnh dại là một bệnh rất nghiêm trọng và hầu như luôn luôn gây tử vong, bệnh gây nên bởi một siêu vi trùng bệnh dại. Siêu vi trùng gây nhiễm trùng não và hệ thần kinh. Bệnh lây lan giữa loài hữu nhũ qua sự tiếp xúc với nước miếng hoặc tế bào thần kinh, thường là do bị cắn. Ở người, bệnh dại có thể ngăn ngừa được bằng cách sớm chủng ngừa sau khi tiếp xúc với bệnh.

Siêu vi trùng có thể lây nhiễm bất cứ loài hữu nhũ nào. Tại B.C., chỉ có dơi mới mang siêu vi trùng bệnh dại và các thú vật khác hiếm khi bị nhiễm bệnh. Ở những nơi khác của Canada và Bắc Mỹ, các dạng siêu vi trùng bệnh dại có ở những loài khác chẳng hạn như gấu trúc (raccoon), chồn hôi, cáo và chó sói đồng. Trên thế giới, chó chưa được chủng ngừa là thú thường có mang siêu vi trùng bệnh dại nhất.

Các triệu chứng bệnh dại ở người là gì?

Các triệu chứng của bệnh bao gồm:

- Nhức đầu
- Sốt
- Nuốt khó khăn hơn
- Chảy nước miếng rất nhiều
- Bắp thịt bị co thắt hoặc bị yếu
- Hành vi kỳ lạ

Phần lớn những người bị bệnh dại đều chết vì bệnh.

Các triệu chứng của bệnh dại ở thú vật là gì?

Thú có bệnh dại có thể có hành vi kỳ lạ nhưng không phải lúc nàocũng hành động hung dữ. Chúng có thể biểu hiện một số các dấu hiệu khác nhau, bao gồm sợ hãi, hung dữ, lờ đờ (lethargy), trông có vẻ thuần một cách bất bình thường, chảy nước dãi quá mức, nuốt khó, tê liệt, đi đứng loạng choạng và động kinh. Các con thú bị nhiễm bệnh thường chết trong vòng 10 ngày kể từ khi xuất hiện các triệu chứng bệnh.

Dơi bị nhiễm bệnh dại cũng có thể hành động kỳ lạ. Dơi thường hoạt động tích cực vào ban đêm. Nếu quý vị nhìn thấy dơi ban ngày, chúng có thể không bình thường. Yếu sức và mất khả năng bay nhảy cũng có thể là kết quả của việc bị nhiễm bệnh dại hoặc các sự nhiễm trùng khác chẳng hạn như Hội Chứng Mũi Trắng (White Nose Syndrome). Một số dơi bị bệnh dại có thể trông thấy hoạt động hoàn toàn bình thường.

Một số các dấu hiệu miêu tả bên trên có thể là do các nguyên nhân khác bao gồm bị các bệnh khác, tự bảo vệ, bị nóng bức, bị căng thẳng, đói và trở nên quen thuộc với người.

Tôi phải làm gì nếu tôi đã bị tiếp xúc với bệnh dại?

Nếu một con dơi hoặc con thú nào khác trông có vẻ bị bệnh và có hành vi kỳ lạ cắn hoặc cào trúng quý vị, quý vị có thể đã bị tiếp xúc với bệnh dại. Quý vị nên làm những điều sau đây:

1. Rửa kỹ và kỳ cọ vừa phải vết thương với xà phòng và nước ấm ít nhất trong 15 phút. Việc này làm giảm đáng kể khả năng bị bất cứ sự nhiễm trùng nào
2. Nhờ chuyên viên chăm sóc sức khỏe của quý vị chăm sóc y tế hoặc đến ngay đơn vị y tế công cộng tại địa phương

Sau khi tiếp xúc với một siêu vi trùng bệnh dại, điều rất quan trọng là phải bắt đầu việc trị liệu ngăn ngừa bệnh dại càng sớm càng tốt. Điển hình phải mất từ 3 đến 8 tuần trước khi các triệu chứng bệnh dại bắt đầu xuất hiện ở người nhưng cũng có thể mất thời gian lâu hơn. Nếu quý vị chờ cho đến khi các triệu chứng xuất hiện thì thường đã quá trễ để bắt đầu điều trị y khoa hiệu quả. Nếu quý vị nghĩ mình đã tiếp xúc với siêu vi trùng bệnh dại, hãy liên lạc với đơn vị y tế công cộng tại địa phương hoặc với chuyên viên chăm sóc sức khỏe của quý vị, bất kể quý vị đã tiếp xúc với bệnh từ lúc nào. Họ sẽ thẩm định xem quý vị có cần phải được chữa trị để ngăn ngừa bệnh dại hay không.

Sự chữa trị do tiếp xúc với bệnh dại là gì?

Việc điều trị ngăn ngừa bệnh dại chỉ có hiệu quả nếu được bắt đầu trước khi các triệu chứng bệnh xuất hiện. Việc điều trị bao gồm chích cả globulin miễn nhiễm và thuốc chủng ngừa bệnh dại.

Để biết thêm thông tin, xin xem HealthLinkBC File #07b Globulin Miễn Nhiễm và Thuốc Chủng Ngừa Bệnh Dại.

Làm thế nào để có thể ngăn ngừa bệnh dại?

Chích ngừa cho thú nuôi của quý vị
Hãy tham khảo với bác sĩ thú y của quý vị về việc chích ngừa bệnh dại cho chó, mèo, hoặc chồn sương (ferret) của quý vị và chủng ngừa đầy đủ. Ngay cả mèo nuôi trong nhà cũng nên được chích ngừa vì chúng có thể thoát ra ngoài hoặc chúng có thể tiếp xúc với những con dơi bay vào nhà. Nếu thú nuôi của quý vị đã có thực tế chạm vào một con dơi, hãy hỏi ý kiến bác sĩ thú y của quý vị.

Tránh tiếp xúc với dơi
Nếu quý vị tìm thấy một con dơi chết hoặc bệnh, đừng dùng tay không chạm vào dơi. Mang bao tay không thấm nước hoặc mang hai lớp bao nhựa hoặc dùng một dụng cụ chẳng hạn như cái bay hoặc cái sẻng nhỏ để xúc con dơi.

Nếu quý vị đã tiếp xúc trực tiếp với một con dơi còn sống mà có thể bắt nhốt được, quý vị có thể thực hiện những điều sau đây:

- Liên lạc với một chuyên viên về thú hoang hoặc một công ty kiểm soát côn trùng (pest control) để nhờ bắt dơi. Đơn vị y tế công cộng tại địa phương quý vị cũng có thể đề nghị người nào đó giúp quý vị
- Nếu không có sẵn người để bắt dơi, quý vị có thể thử bắt dơi mà không chạm tay vào dơi để dơi có thể được xét nghiệm tìm bệnh dại
    - Nếu dơi ở trong nhà, đóng tất cả các cửa chính và cửa sổ lại trong khu vực đó lại
    - Đội mũ, mang bao tay da, mặc áo khoác dài tay, quần dài
    - Không chạm tay vào dơi, dùng một hộp đựng giầy, hủ đựng cà phê, nồi nấu ăn hoặc một vật đựng tương tự để úp lên dơi
    - Luồn một miếng cạc-tông vào bên dưới để đậy lại
    - Cất hộp đựng dơi đã đậy kín vào một nơi mát mẻ tránh xa người và thú nuôi trong nhà
    - Đừng giết dơi
    - Liên lạc với đơn vị y tế công cộng tại địa phương để được chỉ dẫn thêm
    - Rửa sạch hộp đựng dơi bằng nước sôi

Nếu quý vị hoặc các thú nuôi của quý vị chưa chạm tay vào dơi và dơi đang ở trong nhà quý vị hoặc ở một không gian khép kín nơi cũng có người và thú nuôi qua lại, đừng tìm cách bắt dơi.

- Đóng cửa lại và mở cửa sổ để dơi tự bay ra ngoài. Rời khỏi phòng cho đến khi dơi đã thoát ra ngoài
- Nếu điều này là không thể thực hiện, hãy liên lạc với một chuyên viên về động vật hoang dã hoặc công ty kiểm soát côn trùng để nhờ người bắt dơi

Nếu dơi sống ở tầng sát mái nhà hoặc trong nhà quý vị, hãy liên lạc với Chương Trình về Dơi trong Cộng Đồng của BC (BC Community Bat Program) ở số 1 855 9BC-BATS (1 855 922-2287) hoặc với văn phòng gần nhất của Bộ đặc trách Các Hoạt Động Lâm Nghiệp, Đất Đai, Tài Nguyên Thiên Nhiên và Phát Triển Nông Thôn để nhờ cố vấn. Cũng có thể viếng trang mạng www.bcbats.ca

Hãy thận trọng khi quý vị du lịch
Nếu quý vị đang du lịch một tháng hoặc hơn đến một quốc gia nơi bệnh dại có thể thường được tìm thấy ở các con thú khác nhau, hãy nghĩ đến việc chủng ngừa bệnh dại trước khi quý vị đi. Hãy hỏi ý kiến tại một cơ sở chích ngừa du lịch.

Nếu quý vị bị một con thú tấn công hoặc cắn bên ngoài tỉnh bang B.C., quý vị nên nhờ tư vấn y khoa tại chỗ về việc điều trị ngăn ngừa bệnh dại và sau khi quý vị trở lại B.C., bất kể quý vị đã bị cắn từ lúc nào.

Nếu quý vị đã chủng ngừa sau khi có sự tiếp xúc với bệnh dại tại một quốc gia khác, hãy lấy thông tin về những sản phẩm đã được sử dụng, bao gồm cả bản sao của các nhãn globulin và thuốc chủng ngừa. Đưa các bản sao đó cho chuyên viên chăm sóc sức khỏe của quý vị tại B.C. xem để bảo đảm thuốc được dùng là thích hợp. Hãy nghĩ đến việc quay về Canada để được chăm sóc y khoa.

BC Centre for Disease Control
An agency of the Provincial Health Services Authority